

Saxion

HBO-Rechten

Beperkte opleidingsbeoordeling

Samenvatting

In januari 2019 is de bestaande hbo-bacheloropleiding HBO-Rechten van hogeschool Saxion bezocht door een visitatiepanel van NQA. Deze opleiding wordt in Enschede aangeboden. Het panel beoordeelt de voltijd- en de deeltijdvariant als **voldoende**.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding ontvangt voor de voltijdvariant voor standaard 1 het oordeel **voldoende**. De beoogde leerresultaten van de opleiding zijn gebaseerd op de competenties uit het *Landelijk Opleidings- en beroepsprofiel HBO-Rechten (2012)*. De kwalificaties zijn gevalideerd door het werkveld en sluiten aan op de Dublin descriptoren. De opleiding heeft een structurele samenwerking met het werkveld voor het actueel houden van de beoogde leerresultaten en het curriculum. De door de opleiding gehanteerde competenties wijken licht af van de landelijke competenties, waarbij de competentie 'organiseren' is vervangen door de competentie 'onderzoek en communicatie'. De competenties zijn helder geconcretiseerd in beschrijvingen, voorbeelden van werkzaamheden, niveaus en leerdoelen. Op *Competentiekaarten* heeft de opleiding op gedegen wijze aangegeven aan welke competenties er op welk niveau wordt gewerkt in de diverse modules. De visie 'doeners met denkkraft' waarbinnen de opleiding studenten wil opleiden, kan nog nader worden uitgewerkt. De visie op internationalisering is adequaat en kan nog proactiever worden uitgedragen.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding ontvangt voor de voltijdvariant voor standaard 2 het oordeel **goed**. Het programma is logisch afgeleid van de competenties en de leerdoelen zijn inzichtelijk. De opleiding hanteert de wettelijke instroomeisen en voert met iedere aankomende student een persoonlijk intakegesprek. De opleiding heeft een gedegen en onderscheidende onderwijsleeromgeving. Het nieuwe curriculum heeft een sterk praktijkgerichte opzet waarbij het werken aan beroepsproducten centraal staat. Flankerende kennis- en vaardighedengerichte modules zorgen voor een goede samenhang binnen het onderwijsprogramma. De opleiding is gestart met een praktijklab, waarin studenten de projecten voor werkelijke opdrachtgevers in (multidisciplinaire) teams uitvoeren. Het programma is inhoudelijk compleet en actuele thema's worden op proactieve wijze door docenten opgepakt in het onderwijs. Er is ruime aandacht voor onderzoeksvaardigheden en internationale oriëntatie. De samenwerking met lectoren wordt met beleid en zorgvuldigheid neergezet. Docenten zijn bovengemiddeld deskundig met een mastergraad van 100 procent en een sterke binding met de praktijk. De begeleiding is zeer persoonlijk en studenten worden op betrokken wijze naar het eindniveau begeleid in deze opleiding. De opleiding zet enerverende werkvormen in en stimuleert het leerproces van studenten op goede wijze. De kwaliteit van de onderwijsleeromgeving wordt op actieve wijze geborgd.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding ontvangt voor de voltijd- en de deeltijdvariant voor standaard 3 het oordeel **voldoende**. De voltijd- en deeltijd compact-variant hanteren een adequaat toetsbeleid waarbij vooral summatieve toetsen worden ingezet. De toetsen zijn van een gedegen niveau en bouwen logisch op wat betreft kennis, vaardigheden en houdingsaspecten, en complexiteit en zelfstandigheid. Beoordelingen geschieden op basis van inzichtelijke criteria en volgens geschikte procedures. De voltijdopleiding maakt een ontwikkeling door richting meer formatieve toetsvormen en meer tussentijdse feedback aan studenten. Door deze beweging en de opzet van een praktijklab voor de projecten is het toetssysteem van de opleiding volop in ontwikkeling.

De academiebrede examencommissie voert haar taken volgens de wettelijke vereisten uit voor de voltijd- en de deeltijd compact-variant. Mede vanwege de veranderingen in het examendossier (zie standaard 4) kan de examencommissie haar taken versterken door ook met een inhoudelijk juridische blik mee te gaan kijken met de brede examendossiers binnen de voltijdvariant. De academiebrede toetscommissie voert op geschikte wijze een aantal taken uit voor de borging van toetsing en beoordeling. De opleiding voert verder externe kalibraties uit over het eindniveau. Een deel van de examinatoren heeft een BKE-certificering en een deel wordt momenteel opgeleid voor een SKE-certificaat. Hiermee heeft de opleiding een adequaat borgings- en professionaliseringsbeleid voor toetsing en beoordeling.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding ontvangt voor de voltijd- en de deeltijdvariant voor standaard 4 het oordeel **voldoende**. Afgestudeerden van beide varianten zijn gewilde werknemers en functioneren naar behoren in de praktijk. Een deel van de studenten studeert door aan een universitaire masteropleiding Rechtsgeleerdheid en de aansluiting hierop voldoet.

De opleiding hanteert een breed afstudeerprogramma waarbij diverse studentwerken op eindniveau worden gebundeld in een examendossier. Alle beoogde leerresultaten worden op geschikte wijze getoetst in het afstudeerprogramma. Omdat het afstudeerprogramma voor het nieuwe curriculum momenteel wordt vormgegeven, is het examendossier in ontwikkeling. De opleiding is daarnaast voornemens om de afstudeeropdracht praktijkgericht te gaan opzetten, wat een verdere positieve bijdrage kan leveren aan de sterke praktijkgerichtheid van deze opleiding.

Studenten van de voltijd- en de deeltijd compact-variant realiseren de competenties op het hbo-bachelorniveau. De afstudeerscripties laten een gedegen kwaliteit zien en zijn gestructureerd opgezet. Afgestudeerden zijn onderzoeksvaardig en onderbouwen hun onderzoeken uitgebreid. Taalkundig zijn de meeste afstudeerscripties sterk. De opleiding zou studenten meer kunnen stimuleren om eigenheid, praktijkgerichtheid en inhoudelijke diepgang te bereiken in de scripties door onderzoek meer in dienst te stellen van de ontwikkeling van beroepsproducten.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	7
Schets van de opleiding	9
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	10
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	12
Standaard 3 Toetsing	17
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	20
Eindoordeel over de opleiding	23
Aanbevelingen	24
Bijlagen	25
Bijlage 1 Bezoekprogramma	26
Bijlage 2 Bestudeerde documenten	28

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-bachelor opleiding HBO-Rechten van hogeschool Saxion. Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd is samengesteld door NQA, in opdracht van Saxion en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs* van de NVAO (september 2016) en het *NQA-protocol 2018 voor de beperkte opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 15 januari 2019. Het visitatiepanel bestond uit:

De heer dr. mr. H.J.L.M. van de Luytgaarden (voorzitter, domeindeskundige)

Mevrouw K. Dewitte MSc (domeindeskundige)

De heer mr. J. Lanenga (domeindeskundige)

Mevrouw V. Kalyuzhniy (studentlid)

Mevrouw drs. M. Schoots, auditor van NQA, trad op als lead-auditor van het panel.

Afstemming tussen alle deelpanels binnen dit visitatiecluster heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. De tussen Hobéon en NQA gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant, voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. Verder wordt de afstemming tussen de panels geborgd door de ondersteuning van zo veel mogelijk dezelfde secretaris vanuit de evaluatiebureaus en door de inzet van getrainde voorzitters.

Bij de aanvraag heeft de instelling een zelfevaluatie rapport (ZER) met bijlagen aangeboden. Deze voldeed naar vorm en inhoud aan de eisen van het desbetreffende NVAO-beoordelingskader en aan de eisen van het *NQA-protocol 2018*. Het visitatiepanel heeft de ZER bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht. Zie bijlage 1 en 2. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie heeft het panel tot een weloverwogen oordeel kunnen komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, 18 maart 2019

Panelvoorzitter

Lead-auditor

De heer dr. mr. H.J.L.M. van de Luytgaarden

Mevrouw drs. M. Schoots

Schets van de opleiding

De opleiding HBO-Rechten van hogeschool Saxion is één van negentien opleidingen HBO-Rechten in Nederland. De opleiding heeft ongeveer 500 studenten en valt binnen Saxion onder de Academie Bestuur, Recht en Ruimte. Binnen deze academie vallen -naast HBO-Rechten- acht opleidingen: de bacheloropleidingen Bedrijfskunde, Bestuurskunde/Overheidsmanagement, Integrale Veiligheidskunde, Ruimtelijke Ontwikkeling, Sociaal Juridische Dienstverlening, Vastgoed en Makelaardij en de Master of Urban & Area Development.

De opleiding HBO-Rechten heeft een voltijd- en een deeltijdvariant. In september 2016 is de voltijdvariant op basis van diverse werkveldadviezen met een vernieuwd curriculum gestart. De opleiding HBO-Rechten is van oorsprong relatief kennisgericht en de opleiding maakt een ontwikkelslag naar een meer praktijkgericht curriculum. Een belangrijk kenmerk van het nieuwe curriculum is dat het werken aan beroepsproducten centraal is komen te staan in het onderwijs.

De deeltijdvariant wordt sinds september 2016 als flexibele deeltijdopleiding aangeboden binnen het experiment leeruitkomsten van de pilot flexibilisering van het hoger onderwijs. Dat gebeurt binnen de Saxion Parttime School. In de uitfaserende deeltijdopleiding, 'deeltijd compact', zitten ten tijde van de visitatie nog 13 studenten die zich allen in de afstudeerfase bevinden. Inhoudelijk was het onderwijs van deeltijd compact gelijk aan het (uitfaserende curriculum van het) voltijdprogramma. De vormgeving van het onderwijs verschilt, waarbij deeltijdstudenten een dag per week college volgden en de rest van de week stage liepen, al dan niet in de eigen werkomgeving. De uitfaserende deeltijd compact-variant is door het panel beoordeeld op standaard 3 en 4 en de flexibele deeltijdopleiding zal in 2019 apart worden gevisiteerd.

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Conclusie

De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**. De opleiding heeft haar beoogde leerresultaten gebaseerd op de competenties uit het *Landelijk Opleidings- en beroepsprofiel HBO-Rechten*. De landelijke competenties sluiten aan op internationale standaarden voor een hbo-bacheloropleiding en zijn gevalideerd door het werkveld. De door de opleiding gehanteerde competenties zijn op heldere wijze geconcretiseerd in landelijke beschrijvingen, voorbeelden van werkzaamheden, niveaus en leerdoelen. Het panel moedigt de opleiding aan om de visie 'doeners met denkkracht' nader uit te werken. De opleiding heeft een adequate visie op internationalisering, die nog nader kan worden uitgedragen.

Onderbouwing

Beroepsbeeld

Hbo-juristen kenmerken zich door het bezit van kennis én vaardigheden voor de (digitale) rechtspraktijk en een hands-on-mentaliteit, waardoor zij het Nederlands recht kunnen vertalen naar praktische oplossingen en taal voor burgers en ondernemers. Hbo-juristen vervullen bijvoorbeeld functies als bedrijfsjurist, juridisch medewerker of parketmedewerker. Er is een grote vraag naar hbo-juristen op de arbeidsmarkt in de regio Enschede.

Beoogde leerresultaten

Het panel concludeert dat de opleiding geschikte beoogde leerresultaten heeft geformuleerd op het hbo-bachelorniveau. De opleiding heeft haar beoogde leerresultaten gebaseerd op de competenties uit het *Landelijk Opleidings- en beroepsprofiel HBO-Rechten (2012)*. In dit document hebben de Nederlandse opleidingen HBO-Rechten gezamenlijk onder andere het beroepsprofiel, de functies, de beroepsrollen, de competenties en de internationale positie beschreven van de hbo-jurist. De competenties uit het landelijk profiel sluiten aan op de Dublin descriptor en de hbo-bachelor standaard. Bij de ontwikkeling van het profiel zijn de werkveldadviescommissies van de opleidingen en diverse landelijke werkveldorganisaties geraadpleegd. De landelijke competenties zijn (1) juridisch analyseren, (2) adviseren, (3) vertegenwoordigen, (4) beslissen, (5) reguleren, (6) dossier managen en (7) organiseren. De opleiding hanteert in plaats van de competentie 'organiseren', de competentie 'onderzoek en communicatie'.

Het landelijk profiel wordt ten tijde van de visitatie geactualiseerd en de nieuwe versie verschijnt naar verwachting in 2019.

In het landelijk profiel is elke competentie helder geconcretiseerd in een korte beschrijving en diverse voorbeelden van bijbehorende werkzaamheden. De opleiding heeft het landelijk profiel uitgewerkt in het eigen *Onderwijs- en toetsplan HBO-Rechten (2018)*, waarin de opleiding drie niveaus hanteert: (1) oriëntatie (propedeuse), (2) reproductie (tot en met de stage) en (3)

productie (tot en met de afstudeerfase). Op *Competentiekaarten* heeft de opleiding op gedegen wijze inzichtelijk gemaakt aan welke competenties er op welk niveau wordt gewerkt in de diverse onderwijseenheden.

Afstemming met het beroepenveld

De opleiding heeft een beroepenveldcommissie van tien leden die naar mening van het panel op geschikte wijze structureel betrokken wordt bij de doorontwikkeling van de beoogde leerresultaten en het curriculum. De beroepenveldcommissie is positief over de samenwerking met de opleiding en zou graag zien dat er een alumnus en een Duitse ondernemer worden toegevoegd aan de commissie om voor alle ambities van de opleiding mee te kunnen denken.

Profilering

De opleiding sluit aan op de visie van Saxion, waarbij studenten worden opgeleid tot 'doeners met denkkraft'. Het panel vindt dit een geschikt uitgangspunt voor een opleiding HBO-Rechten maar ziet dit nog beperkt terug in de leerresultaten en het onderwijs. Het panel moedigt de opleiding aan om de visie nader uit te werken en daardoor een landelijk onderscheidend profiel te ontwikkelen dat aansluit bij de (regionale) beroepscontext.

Internationalisering

Vanwege de grenspositie wil de opleiding studenten graag kennis laten maken met het Duitse recht. Daarnaast wil de opleiding -in lijn met het beleid van Saxion- studenten voorbereiden op de kansen en risico's die globalisering met zich meebrengen. Het panel ziet dat de opleiding hiermee een adequate visie heeft geformuleerd op internationalisering, die verder uitgedragen kan worden om de internationale oriëntatie onder studenten te stimuleren (zie ook standaard 2).

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Conclusie

De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **goed**. De onderwijsleeromgeving steekt uit boven de gemiddelde basiskwaliteit. Het panel ziet een gedegen, goed samenhangende juridische opleiding met een bovengemiddelde praktijkgerichtheid. Het programma is logisch afgeleid van de beoogde leerresultaten en leerdoelen zijn inzichtelijk. Actuele thema's worden flexibel en goed opgepakt binnen het opleidingsprogramma. Het panel vindt het werken met beroepsproducten en het praktijklab sterk. Docenten zijn uitermate deskundig, tonen een grote betrokkenheid bij studenten en bieden zeer persoonlijke begeleiding aan studenten. Er is ruim aandacht voor onderzoeksvaardigheden en internationale oriëntatie in het curriculum en het panel heeft diverse eneroverende werkvormen gezien. De opleidingscommissie wordt actief betrokken bij de ontwikkeling en kwaliteitsborging van het onderwijs. Al deze zaken overtuigen het panel dat studenten op een bovengemiddeld professionele, betrokken en gedegen wijze naar het eindniveau worden begeleid.

Onderbouwing

Opbouw programma

Het panel concludeert dat het programma logisch is afgeleid van de beoogde leerresultaten. Het onderwijs van het nieuwe curriculum is opgedeeld in vier kwartielen per studiejaar, waarbij elk kwartiel bestaat uit een centraal project en meerdere modules. Voor elk project en elke module zijn er inzichtelijke en heldere leerdoelen geformuleerd die aan studenten worden gecommuniceerd via de digitale leeromgeving Blackboard.

In het eerste studiejaar werken studenten in de vier kwartielen aan vier projecten van 3 EC: Oriëntatie op het juridische beroepenveld, Werken als hbo-jurist bij de overheid, Het proces in de civiele praktijk en Bedrijf in oprichting. In elk kwartiel worden er vier bij het project passende modules gegeven die elk ook 3 EC beslaan. In het tweede studiejaar beslaan de projecten steeds 6 EC: Burger en schulden, Erfrecht, Werken als bestuursjurist I en Werken als bestuursjurist II. Bij elk project in het tweede studiejaar worden er drie ondersteunende modules van 3 EC aangeboden. Het derde studiejaar bestaat uit de projecten Onderneming en Living Technology I (6 EC) en Onderneming en Living Technology II (6 EC), en drie ondersteunende modules per project. Daarnaast lopen studenten in het derde studiejaar een stage van 30 EC. Het vierde studiejaar bestaat uit vrije keuzeruimte (30 EC) en de afstudeeropdracht (30 EC).

Kennis

De opleiding hanteert drie inhoudelijke invalshoeken in het curriculum: Recht en Burger, Recht en Overheid en Recht en Onderneming. In elk kwartiel staat één van deze invalshoeken centraal. Voor de invulling van de invalshoeken hanteert de opleiding de *Body of Knowledge and Skills (BoKS)* uit het *Landelijk Opleidings- en beroepsprofiel HBO-Rechten (2012)*. Actuele thema's zoals Legal Tech worden onder andere via de projecten Onderneming en Living Technology I en

Il aangeboden aan studenten. Het panel ziet de landelijk vastgestelde onderwerpen uit de BoKS duidelijk terug in het opleidingsprogramma en vindt het programma inhoudelijk gedegen, compleet en actueel. Studenten zijn bijzonder tevreden over de wijze waarop de opleiding actuele thema's inbrengt in de lessen en over de stimulans die ze krijgen om het nieuws te volgen en actuele vraagstukken te analyseren.

Beroepsvaardigheden

Het curriculum is opgebouwd vanuit vier leerlijnen: de praktijklijn, de kennislijn, de vaardighedenlijn en de studieloopbaanontwikkelingslijn (zie Begeleiding verderop bij deze standaard). Het onderwijs van de praktijklijn is georganiseerd rondom projecten waaraan studenten gedurende een onderwijsperiode werken. Docenten stellen de opdrachten voor de projecten op vanuit hun kennis en ervaring en elk project leidt tot beroepsproducten. In elke onderwijsperiode staat er één project centraal en wordt ondersteunend onderwijs gegeven in de kennis- en vaardighedenlijn. In de vaardighedenlijn legt de opleiding naar mening van het panel logische accenten op communicatievaardigheden (lezen, luisteren, schrijven en spreken) en onderzoeksvaardigheden. Communicatievaardigheden zijn bijzonder relevant voor de hbo-jurist, die wetgeving moet kunnen vertalen naar heldere communicatie-uitingen en praktische oplossingen voor burgers en ondernemers.

De opleiding heeft een logische opbouw gekozen voor de beroepsvaardigheden gedurende het curriculum. In het eerste studiejaar werken studenten bijvoorbeeld aan beroepsproducten zoals een bezwaarschrift, tenlastelegging of dagvaarding. In het tweede studiejaar wordt er geïntegreerd aan beroepsvaardigheden gewerkt doordat studenten bijvoorbeeld informatiebrochures ontwikkelen of een informatiedag organiseren voor burgers of ondernemers over een bepaald rechtsgebied. In het derde studiejaar oefenen studenten met beroepsvaardigheden tijdens de stage. In de stage dienen studenten aan te tonen dat ze de competenties op het niveau 'reproductie' (niveau 2, zie standaard 1) beheersen. De stage bestaat uit meewerken en het uitvoeren van gerichte opdrachten om tot beroepsproducten te komen binnen organisaties zoals gemeenten en advocatenkantoren. Tijdens de stage wordt de student begeleid door een schoolcoach die de stage ook beoordeelt. Daarnaast wordt de student in de stageorganisatie begeleid door een praktijkcoach die een advies voor de beoordeling geeft.

Studenten zijn erg positief over de praktijkgerichtheid van de opleiding en de projecten. Ook geven studenten aan dat de aangeboden kennis en vaardigheden in de flankerende modules goed aansluiten op het betreffende project. De beroepsproducten die studenten maken in de projecten zijn volgens hen een goede weerspiegeling van wat er in het werkveld wordt verwacht van een hbo-jurist. De opleiding heeft een start gemaakt met een praktijklab binnen de praktijklijn, waarbij studenten in (multidisciplinaire) teams werken aan beroepsproducten voor werkelijke opdrachtgevers uit de praktijk en lectoraten. Er is inmiddels een samenwerkingsverband afgesproken met het lectoraat Overheid, markt en samenleving, de rijksrecherche en de politieacademie. Ook is er een pilot met het praktijklab gestart met een project bij het bedrijf Space53 in kwartiel 2.3 over onder andere de ethiek en aansprakelijkheid bij de inzet van ICT en drones. Het panel is enthousiast over de bovengemiddelde praktijkgerichtheid van deze opleiding en de goede samenhang in het programma door middel van de projecten en het flankerend onderwijs.

Onderzoek

Voor de totstandkoming van juridische beroepsproducten zijn onderzoeksvaardigheden volgens de opleiding essentieel. Het oplossen van een juridische casus vraagt volgens de opleiding om het methodisch beantwoorden van vragen en een systematische aanpak. Gedurende de gehele studie verwacht de opleiding een nieuwsgierige, onderzoekende houding van studenten. Daarnaast wordt van studenten verwacht dat zij resultaten uit bestaand onderzoek kunnen toepassen en dat zij zelf praktijkgericht onderzoek kunnen opzetten en uitvoeren. Een voorbeeld van een geïntegreerde onderzoeksopdracht is te vinden in de module Recht en Bestuur, waarin studenten een onderzoek doen naar integriteitsschendingen. Op basis van dit onderzoek stellen zij vervolgens een bestrijdings- en een preventie-advies op. Het panel ziet dat onderzoek inderdaad wordt toegepast bij het tot stand komen van de beroepsproducten binnen de projecten. Studenten leren naar mening van het panel goede onderzoeksvaardigheden tijdens de opleiding. Over de wijze waarop onderzoek wordt toegepast bij de afstudeeropdracht, heeft het panel nog een aanbeveling (zie standaard 4).

In het studiejaar 2017-2018 zijn de aan de opleiding verbonden lectoraten Overheid, Markt & Samenleving en Maatschappelijke Veiligheid opgericht. De lectoraten en de opleiding beraden zich gezamenlijk op geschikte werkveldpartners en thema's voor de opdrachten binnen het praktijklab. De volgende onderzoeksthema's zijn reeds bepaald:

- technologische veranderingen in onderneming en organisatie, en in werken en leven;
- de netwerksamenleving die andere relatie- en organisatiecontexten creëert;
- publieke waarden.

Het panel is positief over de wijze waarop de opleiding en de lectoraten met beleid samenwerken aan de vormgeving van onderzoeksthema's voor het onderwijs.

Internationalisering

Het panel vindt dat de opleiding ruim mogelijkheden aan studenten biedt voor internationale oriëntatie. In lijn met de visie op internationalisering (zie standaard 1) besteedt de opleiding in diverse onderwijsseenheden aandacht aan Duits en internationaal recht. De opleiding biedt twee facultatieve buitenlandse studiereizen aan: één naar Berlijn en één naar Brussel. Ook kunnen studenten de stage en diverse andere studieonderdelen in het buitenland volgen. De opleiding merkt op dat zij graag zouden zien dat meer studenten gebruik maken van de mogelijkheden tot internationale oriëntatie. Voor het Duitse recht is de Duitse taal bijvoorbeeld een barrière voor studenten. De opleiding beraadt zich actief op oplossingen hiervoor.

Onderwijsconcept

Bij de vormgeving van het onderwijs gaat de opleiding uit van het constructivisme. Het uitgangspunt bij het constructivisme is dat de student kennis construeert door nieuwe informatie te verbinden aan datgene wat de student al weet. Om dit te bereiken zet de opleiding activerende werkvormen in zoals gastcolleges, werkcolleges, excursies en persoonlijke begeleiding. Daarnaast start elk project met een kenniscollege over de theorie die studenten vooraf gelezen hebben. Studenten geven aan dat deze colleges een toegevoegde waarde leveren ten opzichte van het lezen van de theorie. Ook vertellen studenten dat ze volop worden uitgedaagd in de overige werkvormen en bij het komen tot beroepsproducten. Door opdrachten regelmatig in kleine groepen uit te voeren leren studenten met en van elkaar. Een bijzonder voorbeeld van een onderwijsproject met een uitdagende werkvorm vindt het panel het project Erfrecht. In dat project

bereiden kleine groepen studenten een presentatie voor over een bepaald stuk theorie. De best gewaardeerde presentatie wordt online aangeboden aan alle studenten en over die specifieke theorie wordt een tentamenvraag gesteld. Het panel vindt deze aanpak leerzaam voor studenten en getuigen van de inzet van creatieve, interactieve werkvormen.

Begeleiding

De studieloopbaanbegeleiding vindt plaats binnen de studieloopbaanontwikkelingslijn en bestaat uit opdrachten voor oriëntatie op het beroep en de opleiding, bedrijfsbezoeken, excursies, gastcolleges, studievoortgangsgesprekken en informatiebijeenkomsten. Al deze activiteiten zijn gericht op de professionele ontwikkeling en de motivatie van de student. Het is panel is onder de indruk van de persoonlijke en uitgebreide wijze waarop studenten worden begeleid richting het eindniveau, zowel binnen de studieloopbaanbegeleiding als vanuit de andere docentrollen. Er heerst een gemoedelijke en prettige sfeer op deze opleiding en studenten hebben zoveel mogelijk een vaste klas gedurende vier jaar. Vanaf het tweede studiejaar behouden studenten dezelfde studieloopbaanbegeleider. Dit biedt docenten en begeleiders de mogelijkheid om studenten uit te dagen en zich te ontwikkelen binnen een veilig opleidingsklimaat. Docenten borgen dat studenten bij groepswork regelmatig wisselen van groep of er worden groepen samengesteld over de klassen heen om het leren van elkaar nog verder te stimuleren. Studenten geven aan dat docenten en begeleiders goed bereikbaar zijn en studenten goed toegerust op pad sturen om een zelf oplossingen te vinden.

Vooropleiding, instroom en leerroutes

De opleiding hanteert de wettelijke instroomeisen van een vooropleiding vwo, havo of mbo-niveau 4. De meeste studenten hebben een havo-vooropleiding en de opleiding kent een redelijk stabiele instroom. Studenten dienen in het eerste studiejaar 51 EC te behalen om een positief bindend studieadvies te krijgen. Met aankomende studenten wordt een studiekeuzecheck uitgevoerd, die bestaat uit een persoonlijk intakegesprek met een studieloopbaanbegeleider over de motivatie en verwachtingen van de student.

Studenten kunnen naar mening van het panel in ruime mate eigen accenten leggen in het programma door de keuze voor een minor, stage en afstudeeropdracht. Studenten die extra uitdaging zoeken kunnen het Top Talent Programme van Saxion volgen, waarin studenten zich kunnen verbreden (Honoursprogramma) of verdiepen (Excellentietraject). Met de ontwikkeling van het praktijklab komt er steeds meer keuzeruimte doordat studenten kunnen kiezen voor verschillende projecten.

Kwaliteit van het personeel

Het docententeam bestaat uit 27 docenten die samen voor ruim 20 fte werken. Het panel ziet een bovengemiddeld deskundig docententeam met 100 procent mastergraad en een sterke binding met het werkveld. Een groot deel van de docenten is parttime werkzaam in de juridische praktijk, bijvoorbeeld in de advocatuur, de rechtspraak of het bedrijfsleven. 11 Procent van de docenten is gepromoveerd. Het team is recent aangevuld met een aantal docenten van buiten de regio Enschede en een aantal docenten met internationale ervaring. Het panel vindt die aanvulling op het team op goede wijze bijdragen aan een gevarieerd en deskundig team.

Het enthousiasme en de betrokkenheid van het team vallen in het bijzonder op. Studenten zijn tevreden over docenten en waarderen de praktijkkennis van docenten zeer. In het nieuwe

curriculum komen veel relevante zaken zoals actualiteit, internationalisering en praktijkgerichtheid samen, wat docenten energie geeft en waardoor ontwikkelrollen voor het nieuwe curriculum op natuurlijke wijze zijn opgepakt. Docenten hebben een vast budget voor jaarlijkse scholing en voorbeelden van professionaliseringsactiviteiten zijn cursussen op het gebied van digitaal leren, toetsing en studiebegeleiding. Docenten zijn tevreden over de mogelijkheden die ze krijgen voor professionalisering en ook het panel vindt het beleid voor professionalisering geschikt.

Kwaliteitsborging onderwijsleeromgeving

De kwaliteit van de onderwijsleeromgeving wordt op actieve wijze geborgd. Dat gebeurt onder andere door de beroepenveldcommissie (zie standaard 1) en de opleidingscommissie. De opleidingscommissie bestaat uit drie studenten en drie docenten en heeft aan het panel laten zien dat zij op betrokken wijze onderwijsbeoordelingen bekijken en adviseren over verbeteringen in het onderwijs en de OER. De opleidingscommissie voelt zich gehoord door het opleidingsmanagement en ziet concrete verbeteringen op basis van hun adviezen.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Conclusie

De opleiding ontvangt voor deze standaard voor de voltijd- en deeltijdvariant het oordeel **voldoende**. De opleiding heeft een adequaat toetssysteem voor beide varianten. De opleiding zet zowel in de voltijd- als in de deeltijd-compact variant met name summatieve toetsvormen in. De toetsen laten een gedegen niveau zien en bouwen logisch op. Beoordelingen worden gegeven op basis van heldere beoordelingsformulieren en beoordelingscriteria zijn inzichtelijk voor studenten.

In het nieuwe voltijdse curriculum worden een aantal creatieve toetsvormen ingezet. De toetsing van het nieuwe curriculum wordt nog verder doorontwikkeld, gezien onder andere de verdere ontwikkeling van het praktijklab. De voltijddopleiding oriënteert zich ook actief op een bredere inzet van formatieve toetsen en feedback en het panel moedigt deze ontwikkeling aan. De examencommissie voert haar taken volgens de wettelijke vereisten uit voor zowel de voltijd- als de deeltijd compact-variant. De commissie kan haar taken nog versterken door ook met een inhoudelijke blik mee te gaan kijken met de examendossiers van de voltijdvariant.

Onderbouwing

Toetsbeleid en toetssysteem

Zowel de voltijdvariant als deeltijd compact-variant hanteren het toetsbeleid van de Academie Bestuur, Recht & Ruimte. Dat beleid is gericht op een valide, betrouwbaar en transparant toetssysteem. De toetsen van de deeltijd compact-opleiding zijn gelijk aan de toetsen van het uitfaserende voltijdcurriculum. Inmiddels zijn alle tussentijdse toetsen door deeltijdstudenten behaald en dienen de laatste deeltijd compact-studenten alleen de afstudeerscriptie nog af te ronden.

De opleiding heeft het toetsbeleid nader beschreven in het *Onderwijs- en toetsplan HBO-Rechten* (2018). Op de *Competentiekaarten* (zie standaard 1) is ook aangegeven op welk niveau van Miller¹ de toets plaatsvindt. In de kennis- en vaardighedenlijn wordt met name de BoKS getoetst en sluiten de toetsen aan op het niveau van Miller 'knows', 'knows how' en in beperkte mate 'shows how'. In de praktijklijn sluiten de toetsen aan op het niveau 'does'. Het panel ziet dat toetsvormen binnen deze systematiek logisch opbouwen wat betreft kennis, vaardigheden en houdingsaspecten en wat betreft complexiteit en zelfstandigheid. Met de doorontwikkeling van het praktijklab, is het toetssysteem van de voltijddopleiding naar mening van het panel nog volop in ontwikkeling.

Toetsing en beoordeling

De opleiding hanteert zowel in het uitfaserende en nieuwe voltijdprogramma als in het programma deeltijd compact met name summatieve toetsvormen. Toetsvormen die worden ingezet zijn onder andere het opstellen van beroepsproducten, presentaties, schriftelijke tentamens en vaardighedendemonstraties. Schriftelijke toetsen worden ontwikkeld op basis van

¹ Het piramidemodel van Miller (1990): knows, knows how, shows how & does.

een toetsmatrijs, waarbij altijd een tweede examiner voorafgaand aan de afname van de toets wordt geraadpleegd. Daarnaast heeft de voltijdopleiding eerste stappen gezet richting meer formatieve toetsing en meer tussentijdse feedback. De opleiding wil hiermee het leereffect van studenten vergroten en het panel moedigt deze ontwikkeling aan. Het project Erfrecht (zie standaard 2) is een voorbeeld van formatieve toetsing en in sommige modules en bij het afstuderen wordt bijvoorbeeld al gewerkt met tussentijdse peerfeedback. Bij de doorontwikkeling van het praktijklab wil de opleiding werkveldvertegenwoordigers gaan betrekken bij beoordelingen. Het panel vindt dit een positieve ontwikkeling omdat adviezen voor beoordelingen vanuit het werkveld waardevol kunnen zijn voor studenten en de opleiding.

Bij het ontwikkelen van beroepsproducten werken studenten regelmatig samen in groepen en wordt het product van de groep beoordeeld. Studenten geven aan dat er in een samenwerkingsovereenkomst heldere afspraken worden gemaakt over de individuele bijdrage van elke student die ook opgevolgd worden. Bij sommige groepstoetsen krijgen studenten een individueel cijfer en bij sommige een groepscijfer. Het panel heeft kunnen zien dat bij beide typen beoordelingen de individuele bijdrage van elke student wordt geborgd.

Studenten zijn tevreden over de beoordeling, het niveau en de praktijkgerichtheid van toetsen. Ook vinden studenten de eisen die bij toetsen aan ze worden gesteld duidelijk. Alumni van de deeltijd compact-variant die het panel heeft gesproken zijn tevens tevreden over de toetsing en beoordeling. Aan het begin van de module zijn de beoordelingsformulieren voor studenten al inzichtelijk via Blackboard. Het panel heeft een selectie van toetsopgaven en gemaakte toetsen ingezien en ziet gedegen toetsen op het gewenste niveau en heldere beoordelingsformulieren. Hierbij ziet het panel een aantal creatieve toetsvormen zoals het opstellen van een stroomschema om bepaalde wetgeving uit te leggen aan een specifieke doelgroep of de toetsing in een nagebootste 'studentenrechtbank'.

Kwaliteitsborging toetsing en beoordeling

De examencommissie borgt de kwaliteit van toetsing en beoordeling voor alle opleidingen binnen de Academie Bestuur, Recht en Ruimte. Werkzaamheden van de examencommissie zijn onder andere de benoeming van examinatoren, steekproefsgewijze controle van afstudeerscripties op de gevolgde procedures en het behandelen van verzoeken van studenten. Het panel ziet dat de examencommissie haar borgingstaken oppakt volgens de wettelijke vereisten. De opleiding werkt met examendossiers (zie standaard 4) die ten tijde van de visitatie in ontwikkeling zijn omdat het nieuwe curriculum binnenkort ook van toepassing is op het afstuderen en de onderdelen van het nieuwe examendossier nog bepaald worden. Het panel is van mening dat naast procedurele controles op afstudeerscripties ook een inhoudelijke -juridische- blik op alle typen eindwerken in het examendossier van meerwaarde is voor de borging, zeker gezien deze ontwikkelingen. Hiervoor is het naar mening van het panel wellicht nodig om de juridische expertise binnen de examencommissie te vergroten.

De eveneens academiebrede toetscommissie controleert of toetsen worden ontwikkeld volgens de afgesproken procedures en richtlijnen. Ook onderzoekt de toetscommissie de kwaliteit van toetsen steekproefsgewijs in opdracht van de examencommissie. De beroepenveldcommissie van de opleiding controleert periodiek een selectie van afstudeerwerken, waarbij de commissie aangeeft hoe zij het niveau en de kwaliteit van de werken valideert op diverse inhoudelijke aspecten. De opleiding neemt deze adviezen mee bij de doorontwikkeling van de afstudeerprocedures. Ook heeft de opleiding binnen het Landelijk Overleg HBO-Rechten

gezamenlijk met de andere opleidingen HBO-Rechten de afstudeerprogramma's en selecties van eindwerken gereviewed.

33 Procent van de docenten heeft een Basis Kwalificatie Examinering (BKE) behaald. Een aantal docenten volgt een traject 'De toetsing getoetst' dat moet leiden tot het behalen van een Senior Kwalificatie Examinering (SKE) in 2019. Het panel vindt dit beleid voor professionalisering van examinatoren volstaan.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Conclusie

De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende** voor de voltijd- en deeltijdvariant. Afgestudeerden zijn gewilde werknemers en functioneren naar behoren in de praktijk. Een deel van de studenten studeert door aan een universitaire opleiding Rechtsgeleerdheid en de opleiding bereidt studenten hier voldoende op voor. De opleiding heeft een adequaat opgezet, breed afstudeerprogramma. Het afstudeerprogramma leidt tot een examendossier met diverse eindproducten, waaronder de scriptie die voortkomt uit de afstudeeropdracht. Het panel is positief over het voornemen om de afstudeeropdracht meer praktijkgericht te gaan vormgeven. De afsluitende afstudeerscriptie en de overige eindproducten in het examendossier tonen het hbo-bachelorniveau van afgestudeerden overtuigend aan. De scripties zijn gestructureerd opgezet, laten over het algemeen goede taalvaardigheden zien en tonen aan dat studenten onderzoeksvaardig zijn. Het panel nodigt de opleiding uit om afstuderende studenten te stimuleren om meer eigenheid, praktijkgerichtheid en inhoudelijke diepgang te bereiken in de scripties.

Onderbouwing

Afstudeerprogramma

Zowel voor het nieuwe als het uitfaserende curriculum (en dus ook de deeltijd compact-variant) worden dezelfde competenties als beoogde leerresultaten gehanteerd (zie standaard 1). De opleiding hanteert een breed afstudeerprogramma waarbij de competenties in diverse onderwijsprojecten op eindniveau worden aangetoond. De bewijzen uit deze onderwijsprojecten worden sinds het studiejaar 2017-2018 gebundeld in een examendossier. In de afsluitende onderzoeksgerichte afstudeeropdracht ligt de nadruk op de competenties juridisch analyseren, adviseren en onderzoek en communicatie. De overige competenties worden in het project Burgerlijk procesrecht, het project Burger en rechtsbescherming, het praktijkgericht juridisch onderzoek uit het tweede studiejaar en de module Studentenrechtbank op eindniveau aangetoond. Alle producten die uit deze onderwijsonderdelen voortvloeien maken deel uit van het afstudeerprogramma en het examendossier.

De afstudeeropdracht bestaat uit het uitvoeren van een praktijkgerichte onderzoeksopdracht voor een werkelijke opdrachtgever en leidt tot een afstudeerscriptie. De afstudeeropdracht dient te worden goedgekeurd door de afstudeercommissie. Na goedkeuring worden studenten begeleid in afstudeerkringen van tien tot twaalf studenten en twee begeleidende docenten. De afstudeerkringen komen in de eerste tijd wekelijks bijeen waarbij inhoudelijke instructie wordt gegeven en studenten feedback geven op elkaars werk. Na vijf weken geeft elke student een pitch over zijn scriptieplan. Na goedkeuring van het scriptieplan door de eerste en tweede beoordelaar kan de student aan de slag met de afstudeeropdracht. De begeleidingsmomenten bestaan vanaf dan uit facultatieve consultatiebijeenkomsten. De afstudeeropdracht wordt beoordeeld door één van de begeleidende docenten en een onafhankelijke examinerator vanuit de opleiding. De opdrachtgever (de praktijkcoach) geeft een advies voor de beoordeling over de

kwaliteit en de bruikbaarheid van het afstudeerwerk voor de praktijk. Studenten zijn positief over de afstudeerbegeleiding omdat deze zowel structuur (in de beginfase) als zelfstandigheid (later in het proces) biedt. Ook het panel vindt dit een geschikte aanpak. Het panel vindt de opzet van het afstudeerprogramma geschikt om de competenties van deze opleiding op eindniveau aan te tonen en is positief over de brede opzet van het examendossier.

Binnenkort wordt de afstudeerfase van het nieuwe curriculum ontwikkeld. De opleiding wenst het brede examendossier te behouden en zou de afstudeerfase -net als de rest van het nieuwe curriculum- meer willen richten op de ontwikkeling van beroepsproducten. Onderzoek wordt dan meer het middel om tot beroepsproducten te komen. Het panel moedigt deze ontwikkeling aan omdat daarmee het praktijkgerichte karakter van de opleiding nog verder versterkt kan worden. Ook alumni hebben bij het panel aangegeven dat zij een meer praktijkgerichte insteek van de afstudeerfase een positieve ontwikkeling vinden.

Gerealiseerd niveau

Het panel heeft vijftien examendossiers bestudeerd voorafgaand aan het visitatiebezoek, waarvan twaalf eindwerken van voltijdstudenten en drie eindwerken van deeltijd compactstudenten. De examendossiers bestaan uit de resultaten van de diverse onderwijsprojecten op eindniveau met beoordelingsformulieren, waaronder de afstudeerscriptie.

Het panel is positief over het gerealiseerde eindniveau van studenten in de diverse eindproducten: studenten behalen de gestelde competenties op het hbo-bachelorniveau binnen het afstudeerprogramma. Hierbij ziet het panel geen significante verschillen tussen het gerealiseerde niveau van de voltijd- en de deeltijd compact-variant.

De afstudeerscripties zijn gestructureerd opgezet en bevindingen zijn uitgebreid onderbouwd. Studenten laten voldoende onderzoeksvaardigheden zien en taalkundig zijn de afstudeeropdrachten over het algemeen sterk. Het panel vindt de eindwerken beschrijvend en degelijk van aard en zou de opleiding willen uitnodigen om studenten te stimuleren om meer eigenheid, praktijkgerichtheid en inhoudelijke diepgang na te streven. In dat kader ziet het panel een aantal scripties die goed aan de maat zijn en hoog gewaardeerd zijn door de opleiding, maar geen unieke bevindingen of adviezen voor de praktijk bevatten. Bij hoge cijfers zou het panel wel dergelijke aspecten verwachten in een scriptie. Het panel denkt dat meer eigenheid, praktijkgerichtheid en diepgang bereikt kunnen worden door onderzoek in dienst te stellen van de ontwikkeling van beroepsproducten, zoals de opleiding zich reeds voorneemt (zie boven bij Afstudeerprogramma).

Een punt dat opvalt in de examendossiers is dat de reflectieopdrachten met name evaluatief op de opleiding zijn gericht. Het panel zou het een toevoegde waarde vinden als reflectieopdrachten ook uitnodigen tot reflectie op het persoonlijk functioneren van de student om zo de zelfkritische en zelfsturende houding van studenten te stimuleren.

Functioneren afgestudeerden

Afgestudeerden zijn gewilde werknemers en een deel van de studenten is al tijdens de opleiding gevraagd voor een bijbaan in het vakgebied. Het werkveld is vooral op zoek naar enthousiaste afgestudeerden die praktisch zijn ingesteld en goede schrijfvaardigheden hebben. De gesprekken die het panel met werkveldvertegenwoordigers heeft gevoerd en de resultaten van

werkveldtevrederheidsonderzoeken die het panel heeft bestudeerd laten zien dat afgestudeerden hieraan voldoen en een waardevolle plek hebben op de arbeidsmarkt. Ongeveer 20 procent van de studenten studeert door aan een universitaire masteropleiding Rechtsgeleerdheid. Saxion Hogeschool biedt studenten de mogelijkheid om een pre-master voor toelating tot een universiteit te volgen in plaats van de minor.

Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel voltijd	Oordeel deeltijd
<i>Standaard 1 Beoogde leerresultaten</i>	Voldoende	Nvt
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Goed	Nvt
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoende	Voldoende
<i>Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten</i>	Voldoende	Voldoende

Standaard 1, 3 en 4 van het beoordelingskader zijn met een voldoende beoordeeld en standaard 2 is met een goed gewaardeerd. Het panel ziet een gedegen juridische opleiding op hbo-bachelorniveau met een bovengemiddeld sterke onderwijsleeromgeving. Het panel waardeert de praktijkgerichtheid, de persoonlijke en positieve sfeer binnen de opleiding, de deskundigheid van het docententeam en de goede wijze waarop studenten richting het eindniveau worden begeleid. Het panel wenst de opleiding eigenheid en een blijvende blik naar buiten toe bij de verdere ontwikkeling van het nieuwe curriculum.

De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO. Het visitatiepanel beoordeelt op basis hiervan de kwaliteit van de bestaande voltijd en deeltijd hbo-bacheloropleiding HBO-Rechten van Saxion Hogeschool als **voldoende**.

Aanbevelingen

Het panel geeft de opleiding de volgende aanbevelingen mee:

Standaard 1

- Het panel moedigt de opleiding aan om de visie 'doeners met denkkraft' nader uit te werken en daardoor een landelijk onderscheidend profiel te ontwikkelen dat aansluit bij de (regionale) beroepscontext.
- Door de visie op internationalisering proactiever uit te dragen kan de opleiding studenten motiveren om zich uitgebreider internationaal te oriënteren.

Standaard 3

- Het panel ziet een gedegen toetsstelsel dat nog volop in ontwikkeling is. Het panel moedigt de ontwikkeling van meer formatieve toetsing en betrokkenheid van het werkveld bij beoordelingen aan.
- Het panel adviseert de examencommissie om naast procedurele controles op afstudeerscripties ook een inhoudelijke -juridische- blik op alle eindwerken in het examendossier te gaan organiseren. Om deze aanbeveling te realiseren zal eventueel de juridische expertise van de examencommissie versterkt moeten worden.

Standaard 4

- Wat betreft de afstudeeropdrachten adviseert het panel de opleiding om beroepsproducten meer centraal te gaan stellen en onderzoek in dienst van de beroepsproducten te gaan inzetten, zoals de opleiding zich ook heeft voorgenomen.

Bijlagen

Bijlage 1 Bezoekprogramma

08.30 – 09.30	Auditpanel: inloop en start
09.30 – 09.45	Pitch opleiding
09.45 - 10.30	Studenten
10.30 – 10.45	Intern overleg auditpanel
10.45 – 12:15	Intern overleg auditpanel/bestudering stukken
12.15 – 13.00	Lunch auditpanel met alumni voltijd en deeltijd-compact
13.00 – 13:45	Curriculumcommissie, coördinatoren, lectoraat en docenten
13.45 – 14.00	Intern overleg auditpanel
14:00 – 14:45	Toetsing en eindniveau
14.45 – 15.00	Intern overleg auditpanel
15.00 – 15.30	Werkvelddeskundigen
15.30 – 15.45	Intern overleg auditpanel
15.45 - 16.30	Opleidingsmanagement
16.30 – 17.00	Vorbereiding terugkoppeling
17.00 – 17.15	Terugkoppeling

Bijlage 2 Bestudeerde documenten

Zelfevaluatie HBO-Rechten

Landelijk Beroeps- en opleidingsprofiel HBO-Rechten (2012)

Onderwijs- en Toetsplan HBO-Rechten 2018-2019

Teamjaarplan HBO-Rechten

Onderwijs- en Examenregeling Academie Bestuur, Recht en Ruimte 2018-2019

Overzicht met kwalificaties van het personeel

Lijst met afgestudeerden van de laatste twee jaar

Afstudeerhandleiding 2018-2019

Diverse resultaten van kwaliteitszorg evaluaties onder studenten, alumni en werkveld

Selectie van gemaakte toetsen

Selectie van studie-informatie en handleidingen op Blackboard

Programmaoverzicht uitfaserende voltijd/deeltijd compact

Informatie over studiereizen

Informatie over studieloopbaanbegeleiding

Internationalisering: visie en activiteitenplan team HBO-Rechten

Taalbeleid HBO-Rechten 2016-2017

Uitwerking onderzoekend vermogen